

**Projekt**

z dnia 24 stycznia 2019 roku zatwierdzony przez Zarząd  
Powiatu Tarnogórskiego

**UCHWAŁA NR .....  
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia ..... 2019 r.

**w sprawie zmiany załącznika do Uchwały nr XXXI/266/2017 Rady Powiatu Tarnogórskiego z dnia 3 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia „Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych Dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2017-2020”**

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 995 z późn. zm.)<sup>1)</sup>, art. 6 ust. 4 pkt 2) ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz.U. 2015 poz. 1390)

**Rada Powiatu  
uchwała:**

§ 1. 1. W załączniku do uchwały nr XXXI/266/2017 Rady Powiatu Tarnogórskiego z dnia 3 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia „Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych Dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2017-2020” wprowadza się następujące zmiany:

1) pkt IV „Planowane działania” otrzymuje brzmienie:

**„IV. PLANOWANE DZIAŁANIA**

**ADRESACI PROGRAMU**

- osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywający karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w Tarnowskich Górach,
- osoby, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
- osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.
- sprawcy przemocy, wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty, skierowani przez Zespoły Interdyscyplinarne d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

**REALIZATOR PROGRAMU**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach.

Program realizowany jest we współpracy z:

- Ośrodkami Pomocy Społecznej Powiatu Tarnogórskiego w oparciu o realizację procedury "Niebieska Karta" w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Komendą Powiatową Policji w Tarnowskich Górach,
- Sądem Rejonowym w Tarnowskich Górach,

<sup>1)</sup>Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano: Dz. U. z 2018 r. poz. 1000, 1349, 1432, 2500

- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej do spraw Karnych przy Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach,
- Aresztem Śledczym w Tarnowskich Górach,
- Gminnymi Komisjami do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Powiatu Tarnogórskiego,
- Tarnogórskim Ośrodkiem Terapii Uzależnień,
- Prokuraturą Rejonową w Tarnowskich Górach,
- Organizacjami pozarządowymi.

#### PROCEDURY KWALIFIKACJI UCZESTNIKÓW PROGRAMU

Osoba zgłaszająca się do udziału w programie przechodzi wstępną diagnozę oraz kwalifikację do programu.

Wstępna diagnoza oraz kwalifikacja są przeprowadzane przez psychologa, pedagoga lub pracownika socjalnego i polegają na zebraniu informacji o sytuacji życiowej i zawodowej kandydata na uczestnika, w tym określenie powodów przystąpienia do programu, stosowanej przemocy oraz informacji dotyczącej uzależnienia, a w przypadku jego występowania skierowanie w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia, odebranie oświadczenia w zakresie zachowania abstynencji od uczestnika będącego w trakcie terapii bądź po odbytej terapii leczenia uzależnienia.

W przypadku prowadzenia oddziaływań w zakładach penitencjarnych bierze się pod uwagę przewidywany pobyt w zakładzie pod kątem możliwości uczestnictwa danej osoby w całym cyklu prowadzonych w programie zajęć.

Warunkiem udziału w programie jest uznanie przez osobę faktu stosowania przez siebie przemocy w rodzinie oraz podpisanie kontraktu, w którym:

- akceptuje on reguły uczestnictwa w programie, w tym ustalone warunki ukończenia programu oraz okoliczności powodujące wykluczenie z programu,
- zobowiązuje się do niestosowania przemocy,
- zobowiązuje się do przestrzegania zasad współżycia społecznego,
- zobowiązuje się do udziału w spotkaniach grupowych.

#### OBSZARY ODDZIAŁYWAŃ I FORMY ICH REALIZACJI

•**Edukacja:** dostarczenie informacji niezbędnych w zrozumieniu dynamiki przemocy w kontekście procesów uczenia się społeczno-kulturowego i socjalizacji. Edukacja ma również na celu konfrontację wszystkich przekonań i postaw, przy pomocy których sprawcy usprawiedliwiają stosowanie przemocy. Uczestnicy mają możliwość uświadomienia sobie w jaki krzywdzący sposób ich zachowanie wpływa na członków rodziny, ich wzajemne relacje, jednocześnie umożliwia przygotowanie się do wzięcia pełnej odpowiedzialności moralnej i psychologicznej za swoje czyny, jak również rozpoczęcie pozytywnych zmian w relacjach osobistych.

•**Rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych:** umożliwienie uczestnikom wglądu w swój system przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które inicjują lub wzmacniają stosowanie przemocy, przy jednoczesnym promowaniu konstruktywnych zachowań będących alternatywą do postaw wspierających przemoc.

•**Zmiany behawioralno-poznawcze:** ćwiczenie u osób zaangażowanych w proces zmiany zachowań i postaw, nowych, konstruktywnych form myślenia i reagowania, służących skutecznej kontroli nad szkodliwymi zachowaniami, a tym samym umożliwienie odpowiedzialnego podejmowania decyzji w sytuacjach konfliktowych i utrzymywaniu właściwych relacji międzyludzkich bez używania przemocy.

Szczegółowa zawartość merytoryczna programu zostanie przygotowana przez prowadzącego zajęcia grupowe.

Formy pracy grupowej z uczestnikami programu:

- mini wykłady: wiedza psychologiczna wyrażona w prosty sposób, dotycząca mechanizmów przemocy,
- projekcje filmów: praca na przykładowych zobrazowanych sytuacjach, z wykorzystaniem filmów o charakterze edukacyjnym, fabularnym,
- praca analityczna: w ramach zajęć indywidualnych i grupowych analizowanie mechanizmów własnych zachowań,
- warsztaty konkretnych umiejętności,
- indywidualne spotkania terapeutyczne,
- "zadania domowe": podanie uczestnikom zagadnień do przemyślenia i przeanalizowania.

TEMATYKA ZAJĘĆ OBEJMUJE OBSZARY:

- a) *społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej* - powiązania między przemocą a stereotypami dotyczącymi płci i relacji między kobietami i mężczyznami oraz rodzicami i dziećmi, realne i wyobrażane różnice między mężczyznami i kobietami,
- b) *problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich* – potrzeby sprawców dotyczące władzy i kontroli, zaprzeczanie odpowiedzialności za przemoc i obwinianie ofiar, proces wiktylizacji, rozróżnianie zachowań agresywnych i asertywnych, rozpoznawanie osobistych postaw związanych z przemocą, uczenie się odpowiedzialności za własne decyzje,
- c) *planowanie i rozwijanie samokontroli* – mechanizmy agresywnych zachowań, zaprzeczanie aktom przemocy i zniekształcanie obrazu minionych wydarzeń, zniekształcenie myślenia i unikanie świadomego wyboru oraz decyzji, rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych, ćwiczenie „przerwy na ochłonięcie” jako doraźnej techniki powstrzymywania agresywnych reakcji, przygotowywanie indywidualnego planu zapobiegania agresywnym zachowaniom,
- d) *uzależnienia i patologia społeczna* – rozpoznawanie uzależnienia od alkoholu i narkotyków, specyfika związku między nadużywaniem substancji chemicznych a stosowaniem przemocy (uświadomienie, że alkohol nie jest przyczyną przemocy), zaburzenia życia rodzinnego spowodowane patologicznym zachowaniem rodziców, rozpoznawanie jak ślady bycia krzywdzonym przekształcają się we wrogość wobec innych,
- e) *komunikacja interpersonalna* – zdolność do rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania uczuć, intymność i umiejętność empatycznego słuchania innych i reagowania z szacunkiem, umiejętności rozwiązywania konfliktów oparte na negocjacjach i kompromisach, rozpoznawanie różnych form wyrażania wrogości i braku szacunku oraz uczenie się konstruktywnych postaw wobec innych,
- f) *promocja pozytywnych standardów i wartości życia rodzinnego* – wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo w związkach i w rodzinie, szczerłość i solidność, akceptowanie osobistej odpowiedzialności za czyny, rozwijanie zdolności do szacunku i wsparcia oraz akceptacji dla uczuć, opinii, postępowania i przyjaciół, partnerki/partnera, sprawiedliwość i równość w podziale praw i obowiązków w rodzinie, partnerstwo ekonomiczne i gotowość do materialnego wspierania dzieci niezależnie od formalnego statusu małżeństwa,
- g) *przemoc seksualna* – rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę/partnera zachowań i sytuacji związanych z seksem jako ważnej formy przemocy,
- h) *dzieci, przemoc i wychowanie* – wpływ przemocy domowej na psychikę i zachowanie dzieci, uświadomienie, że agresywne metody wychowawcze krzywdzą dzieci i uczą je stosowania przemocy, modelowanie pozytywnych form i umiejętności rodzicielskich, formy dyscypliny bez przemocy jako alternatywa dla agresywnego karania,

- i) *tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych będących często ofiarami przemocy* – sprawcy przemocy powinni uczyć się pozytywnych zachowań wobec ludzi starszych i niepełnosprawnych (członków ich rodzin) i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi, o wiele częściej pojawiającymi się w rodzinach gdzie są osoby starsze i niepełnosprawne, w sposób inny niż stosowanie wobec nich przemocy. Treści edukacyjne powinny przekazywać informacje o trudnościach w kontaktach interpersonalnych osób zdrowych w sile wieku z osobami starszymi lub niepełnosprawnymi,
- j) *możliwości podejmowania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie działań terapeutycznych* – sprawcom przemocy należy przekazać informacje o możliwościach podjęcia takich działań.

### ZASADY PROWADZENIA ZAJĘĆ

·Prowadzone zajęcia w ramach programu mają przede wszystkim formę grupową. Zakłada się również, iż na 1 uczestnika oddziaływań przypada 1 godzina zegarowa indywidualnej pracy.

·Zajęcia powinny być prowadzone w grupach, których wielkość pozwoli na sprawne i niezakłócone ich realizowanie oraz da możliwość wykonywania w trakcie programu praktycznych ćwiczeń grupowych mających na celu zmianę zachowań i postaw związanych z przemocą oraz rozwijających umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia u uczestników oddziaływań, maksymalnie 15 osób w grupie.

·Łączny czas trwania programu winien wynosić około 60 godzin zegarowych. Od zasady tej przewiduje się odstępstwa w zakresie pomniejszenia liczby wymaganych godzin zajęć dla każdego uczestnika pod warunkiem przeprowadzenia oddziaływań z uwzględnieniem wszystkich treści przewidzianych w programie, jednak nie mniej niż 50 godzin.

·Wymiar godzinowy jednego spotkania grupowego ustala się na nie mniej niż 2 godziny zegarowe.

·Przerwy pomiędzy kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż tydzień. Od zasady tej możliwe są kilkudniowe odstępstwa wynikające z umiejscowienia w kalendarzu świąt i pozostałych dni wolnych od pracy.

·Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne nie mogą być prowadzone w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy.

·Wszystkie informacje uzyskane od uczestników programu dotyczące ich życia osobistego, muszą być objęte zasadą poufności (wyłączając informacje wskazujące na popełnienie czynów zabronionych przez prawo).

·Umożliwia się uczestnikom zapoznanie się z zawartością merytoryczną realizowanego programu, a także zdobycie odpowiednich umiejętności w ramach realizowanych ćwiczeń praktycznych, mających na celu dostarczenie korekcyjnych doświadczeń osobistych zmieniających zachowania i postawy związane z przemocą oraz rozwijających samokontrolę i możliwość konstruktywnego współżycia.

·Umożliwia się przystąpienie do grupy nowych członków na każdym etapie prowadzenia oddziaływań oraz kontynuację udziału w kolejnym cyklu oddziaływań.”;

### TRENER/TRENERZY PROWADZĄCY ZAJĘCIA

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne powinny być prowadzone przez osobę z wyższym wykształceniem, która:

·ukończyła studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;

- posiada zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;

- ma udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.”

#### WARUNKI UKOŃCZENIA PROGRAMU

Określa się następujące warunki, jakie uczestnik musi spełnić, aby ukończyć Program:

- Regularne uczestnictwo w zajęciach.
- Udział w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych na poziomie 80%,
- Wywiązanie się z postanowień zawartych w podpisanym kontrakcie,
- Osobie, która spełniła warunki ukończenia programu wydaje się stosowne zaświadczenie/dyplom.”

2) pkt VI „Monitoring i ewaluacja” otrzymuje brzmienie:

#### ”VI. MONITORING I EWALUACJA

- W ramach prowadzonych oddziaływań prowadzi się działania monitorujące ich przebieg oraz uczestnictwo poszczególnych osób poprzez m.in. listy obecności na zajęciach grupowych i indywidualnych, zawarte kontrakty z uczestnikami, opracowane diagnozy wstępne i pogłębione.

- Na zakończenie programu przeprowadza się badanie ewaluacyjne z efektów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

- Uczestnicy programu są monitorowani pod względem zachowań związanych z przemocą zarówno w trakcie trwania programu, jak i przez okres do 3 lat po jego zakończeniu (w każdym roku przez kolejne 3 lata), w tym, o ile jest to możliwe, monitorowanie zachowań i sytuacji rodzinnych.”

2. Pozostałe zapisy załącznika do uchwały nr XXXI/266/2017 Rady Powiatu Tarnogórskiego z dnia 3 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia „Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych Dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2017-2020” nie ulegają zmianie.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnogórskiego.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

## **Uzasadnienie**

Podstawą prawną do opracowania i wdrożenia „Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych Dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2017-2020” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz.U. 2015 poz. 1390), a dokładniej art. 6 pkt. 4 ust. 2 cyt. ustawy, według którego opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Programy te stanowią część całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełniają różne formy interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców.

Zmiany do Programu zostały opracowane na podstawie bieżącej oceny realizacji programu w 2017 i 2018 roku. Na podstawie przeanalizowania poszczególnych etapów realizacji programu stwierdza się konieczność dostosowania poszczególnych elementów programu do obecnych potrzeb odbiorców programu poprzez usystematyzowanie procedur związanych z rekrutacją, udziałem i ukończeniem programu, prowadzeniem oddziaływań, a także w zakresie działań monitoringowych i ewaluacyjnych.

Proponowane zmiany są również odpowiedzią na pojawiające się potrzeby w obszarze zwiększenia efektywności pozyskiwania uczestników programu, jak również zwiększenia liczby osób, które program ukończą.